

Finansdepartementet

103 33 Stockholm

AI-kommissionens Färdplan för Sverige (SOU 2025:12)

(Fi2025/00457)

Utifrån de utgångspunkter Försäkringskassan har att beakta, har myndigheten följande synpunkter.

Övergripande

Försäkringskassan välkomnar AI-kommissionens Färdplan för Sverige och tillstyrker att den läggs till grund för en AI-strategi för Sverige, i linje med kommissionens förslag.

Försäkringskassan vill också på en övergripande nivå lämna följande synpunkter.

Försäkringskassan delar AI-kommissionens bedömning av AI-teknikens betydelse för Sverige och av dess potential att, rätt använd, skapa stora värden för samhället. Myndigheten delar också uppfattningen att det är fara i dröjsmål; utvecklingen går enormt fort, Sverige har redan börjat halka efter på flera områden och det krävs nu beslutsamt agerande med en högre grad av samordning och gemensam riktning samt i en högre hastighet än vad som vanligen kännetecknar svensk offentlig sektor. Detta kommer i vissa avseenden innebära ett större risktagande än vid ett långsammare agerande, men Försäkringskassan anser att detta måste vägas mot de betydande risker det innebär att *inte* agera, och göra så skyndsamt. Behovet av skyndsamhet talar också för ett steg-för-steg-förhållningssätt – att börja smått i syfte att skapa värde snabbt, för att sedan successivt skala upp – där så är möjligt och lämpligt.

Ett område som särskilt berörs av kravet på skyndsamt agerande är lagstiftningsarbetet. AI-kommissionen föreslår att lagstiftningen ses över på en rad områden. Detta kommer att ta tid, i och med att förändringarna behöver föregås av flera olika utredningar. Försäkringskassan vill därför understryka vikten av att det rättsliga utvecklingsarbete som aktualiseras av färdplanens förslag inleds utan dröjsmål.

Försäkringskassan instämmer slutligen även i bedömningen att färdplanen bör ses som en sammanhållen helhet, och att det är viktigt att åtgärder vidtas på samtliga berörda områden för att säkerställa önskade effekter.

2 En stabil grund att bygga på

Data som en förutsättning för AI-utvecklingen

Försäkringskassan instämmer fullt ut i AI-kommissionens beskrivning av data som en förutsättning för AI-utvecklingen och delar den bild av förutsättningarna och utmaningarna som presenteras i färdplanen. Myndigheten vill också, i likhet med kommissionen, understryka vikten av skyddet för den personliga integriteten, samtidigt

som sättet på vilket det skyddet realiseras i lagstiftningen inte får tillåtas skapa onödiga hinder för en effektiv användning av data till nytta för samhället.

AI-kommissionen lämnar ett antal förslag som syftar till att underlätta delning och användning av information inom offentlig sektor, inklusive omvänd logik i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), vidgade sekretessbrytande bestämmelser samt modernisering av lagstiftningen för personuppgiftsbehandling. Försäkringskassan har vid flera tidigare tillfällen fört fram liknande ståndpunkter,¹ och tillstyrker därför dessa förslag. Som AI-kommissionen framför är det nödvändigt med ett paradigmskifte för offentlighets- och sekretesslagstiftningen för att möjliggöra en sådan delning av data som många AI-tillämpningar kräver. Då en sådan förändring förutsätter ett noggrant och sannolikt tidsödande utredningsarbete vill Försäkringskassan särskilt understryka betydelsen av att det utredningsarbetet inleds så snart som möjligt.

Digitaliseringsperspektivet behöver stärkas i det rättsliga utvecklingsarbetet i stort. Att redan när rättsregler utformas ta hänsyn till behov av och tillgång till data samt digitaliserbarhet har potential att på ett relativt enkelt sätt förbättra förutsättningarna att dra nytta av den digitala teknikens, inklusive AI, möjligheter i offentlig verksamhet. Försäkringskassan tillstyrker därför även de två förslagen om ändringar i förordningen (2004:183) om konsekvensutredningar.

Försäkringskassan ser i likhet med AI-kommissionen ett behov av att utveckla styrningen och tillgängligheten för offentliga data och tillstyrker samtliga fem förslag på det området. Myndigheten är öppen för att ta emot sådana uppdrag avseende modern datahantering som nämns i förslagen. I sammanhanget vill Försäkringskassan också lyfta fram vikten av åtgärder för höjd kvalitet på de data som produceras i och förvaltas av statliga myndigheter, regioner och kommuner.

Avslutningsvis delar Försäkringskassan kommissionens uppfattning att det är av stor vikt för offentliga aktörer med en ökad tydlighet kring när det är möjligt och lämpligt att använda sig av molntjänster och tillstyrker förslaget om en breddning av 10 kap. 2 a § OSL med tillhörande förtydliganden.

AI och samhällets säkerhet

Försäkringskassan instämmer i analysen i avsnittet och vill särskilt betona två saker.

För det första är frågan om digital suveränitet och rådighet över sådan teknisk infrastruktur som är nödvändig för upprätthållandet av samhällskritiska förmågor av central betydelse för Sveriges säkerhet i en alltmer digitaliserad och teknikberoende värld. AI-utvecklingen kommer ytterligare förstärka detta förhållande. Det är vare sig möjligt eller önskvärt för Sverige att göra sig helt oberoende av leverantörer och infrastruktur i utlandet, men den egna förmågan till säker it-drift måste öka. Försäkringskassan vill här lyfta fram de förslag och äskanden som lämnats av myndigheterna inom Nitis-samarbetet (Nationell it-drift i samverkan) avseende uppbyggnaden av en säker digital infrastruktur, inklusive skyddade it-utrymmen och infrastruktur med nödvändigt fortifikatoriskt skydd, samt dataambassader.²

¹ Se bl.a. Försäkringskassans framställan den 19 april 2021 om en utredning av om sekretessgränser mellan myndigheter ska avskaffas när det gäller sekretess till skydd för enskilda (Dnr. FK 2021/004438) samt Försäkringskassans remissvar på betänkandena *En reform för datadelning* (SOU 2023:96) (Dnr. FK 2024/003064) och *Ökat informationsutbyte mellan myndigheter – Behov och föreslagna förändringar* (SOU 2024:63) (Dnr. FK 2024/019903).

² Se t.ex. Försäkringskassans budgetunderlag för åren 2026–2028 (Dnr. FK 2024/020874), s. 9

För det andra vill Försäkringskassan understryka vikten av en god författningsberedskap på områden som är beroende av upprätthållandet av viss digital förmåga – och som i framtiden kan förväntas vara beroende specifikt av AI-förmågor. Försäkringskassan har tidigare lyft behovet av en översyn av regelverket för socialförsäkringen vid krig, krigsfara och allvarliga fredstida kriser.³ I linje med vad som redogörs för i Färdplanen anser Försäkringskassan att regeringen behöver ta initiativ för att säkerställa en god beredskapsplanering inom nämnda områden.

3 AI för alla

Innovation, entreprenörskap och riskkapital

AI-kommissionen föreslår ett nationellt samordningsuppdrag avseende arbetet med att utveckla stora språkmodeller för svenska språket. Om Försäkringskassan ges ett sådant uppdrag som föreslås i nästföljande avsnitt avseende en AI-verkstad för offentlig sektor bör även Försäkringskassan ingå bland de aktörer som ska delta i ett sådant utvecklingsarbete.

AI för en offentlig sektor i framkant

Försäkringskassan delar AI-kommissionens bild av de förväntningar som finns på offentlig sektor och dess utveckling och instämmer i kommissionens analys av behoven. Försäkringskassan tillstyrker förslagen om inrättandet av en AI-verkstad för offentlig sektor och välkomnar det regeringsuppdrag som aviserats i vårändringsbudgeten för 2025 (prop. 2024/25:99) till Försäkringskassan och Skatteverket att utreda förutsättningarna för en sådan AI-verkstad. Givet detta förväntade uppdrag avstår Försäkringskassan från att närmare beröra AI-verkstaden och närliggande förslag i detta remissvar.

Försäkringskassan tillstyrker även förslagen om uppdrag till Integritetsskyddsmyndigheten respektive Myndigheten för digital förvaltning i detta avsnitt. Slutligen delar Försäkringskassan AI-kommissionens uppfattning att det krävs en bred översyn av de regelverk som styr offentlig verksamhet i syfte att anpassa dem till en digital transformation med hög grad av AI. I avsnittet *Data som en förutsättning för AI-utvecklingen* behandlades förslag rörande datakonsekvensutredningar och analyser av digitaliseringsvänlighet vid ny lagstiftning. Att göra motsvarande analyser för befintlig lagstiftning på områden med stor AI-potential kan vara ett sätt att påbörja ett sådant arbete. Försäkringskassan avser att återkomma med vissa förslag av det slaget inom ramen för ovan nämnda uppdrag, i den mån de anknyter till en eventuell framtida AI-verkstad. Myndigheten är även öppen för att ta emot specifika uppdrag avseende översyn av regelverk ur ett data-, digitaliserings- och AI-perspektiv inom sitt ansvarsområde, och skulle också välkomna bredare initiativ från regeringen på detta tema.

Bredare nyttjande av AI inom offentlig verksamhet för inte enbart med sig möjligheter, utan även risker, ett perspektiv som också berörs i färdplanen. Försäkringskassan hänvisar till sitt svar på regeringsuppdraget *Redovisning av Försäkringskassans arbete med artificiell intelligens*⁴ för en närmare diskussion om sådana risker.

³ Se t.ex. Försäkringskassans framställan den 24 oktober 2022 om en utredning avseende socialförsäkringen vid krig, krigsfara och allvarliga fredstida kriser (Dnr. FK 2022/012527).

⁴ Dnr. FK 2025/000547.

4 Ledarskap och styrning

Ledarskap och styrning för att genomföra Färdplanen

Försäkringskassan avstår från att yttra sig över de konkreta förslag AI-kommissionen lämnar gällande hur arbetet bör organiseras inom Regeringskansliet och hur regeringen bör styra de statliga myndigheterna. Försäkringskassan instämmer dock i den underliggande analysen att en effektiv samlad statlig styrning i tvärsektoriella frågor historiskt har visat sig svår att åstadkomma inom ramen för den svenska förvaltningsmodellen, och delar bedömningen att det är viktigt att inom AI-området försöka hitta lösningar på de utmaningar detta innebär.

Försäkringskassan har inte några synpunkter på förslagen i övrigt.

Beslut i detta ärende har fattats av ställföreträdande generaldirektör Maria Rydbeck i närvaro av avdelningschef Stefan Blom, avdelningschef Peter Haglind, tf rättschef Ingrid Utne och tf områdeschef Jon Karlfeldt, den senare som föredragande.

Maria Rydbeck

Jon Karlfeldt